

Ondernemers en politiek: een moeilijk, maar noodzakelijk huwelijk

Ondernemers en politiek hebben altijd al een moeilijke verhouding gekend. Enerzijds voelen ondernemers zich vaak tekort gedaan door de politiek: ondernemers vinden dat er te weinig ondernemers in de politiek zitten en vinden dat er vaak te weinig rekening wordt gehouden met hun verzuchtingen. Ook bij vorige regeringen was er altijd wel sprake van enige onvrede. Het wekt dan ook geen verbazing dat ondernemers in onderzoeken naar politiek vertrouwen vaak lage scores laten optekenen.

Omgekeerd heeft de politiek vaak ook geen hoge pet op over de politici-ondernemers. Men verwijt hen niet om te kunnen met de traagheid die de democratische werking van het parlement kenmerkt. En ze zouden, mede door drukke werkzaamheden die een zelfstandige activiteit met zich meebrengt, vooral uitblinken in afwezigheid in het parlementaire halfroond. Het resultaat is dat veel ondernemers snel de brui geven aan hun parlementair mandaat zonder veel tastbaars te verwezenlijken. Herman Schueremans, Peter Leyman of -in een verder verleden- Fernand Huts worden dan vaak als voorbeeld aangehaald. Daar komt nu in de nasleep van het debat over Electrawinds een discussie bij over mogelijke belangenvermenging. Vlaams Minister Vandenbossche lanceerde dit weekend het voorstel om tussenschotten te plaatsen tussen politiek en bedrijfsleven. Deze zouden zelfs zo ver kunnen gaan dat een combinatie tussen bedrijfsleven en een parlementair mandaat niet langer mogelijk zou zijn. Er dreigt immers vermenging van belangen, zo luidt de redenering.

Dat zou evenwel geen goed idee zijn. Een representatieve democratie heeft er alle baat bij dat verschillende sociale groepen aanwezig zijn in het parlement. Dat is immers de beste garantie dat de belangen van die diverse groepen ook gehoord worden. Voor vrouwen vindt men dit zelfs zo belangrijk dat dit wettelijk verankerd is door middel van quota. Hetzelfde geldt voor vertegenwoordigers van de verschillende regio's: provinciale kieskringen zorgen ervoor dat het parlement niet enkel uit Antwerpenaren bestaat, maar dat ook andere provincies elk hun vertegenwoordigers in het parlement hebben.

Voor andere sociale groepen bestaan deze formele waarborgen niet, maar partijen geven hen o.m. omwille van electoraal-strategische redenen veelal wel een (prominente) plaats op de kandidatenlijst. Kijk maar naar de jongste gemeenteraadsverkiezingen waar nagenoeg alle partijen in de steden uitpakten met een resem etnische minderheden op hun kandidatenlijst. Personen afkomstig uit deze sociale groepen zijn daarnaast ook inhoudelijk interessant voor partij en parlement. Men gelooft dat de samenstelling van het parlement de activiteiten ervan sterk kan beïnvloeden. Iemand die middenin de problematiek staat, heeft immers meer inzicht in problemen en oplossingen, en geeft ook meer prioriteit aan de behandeling van deze problemen. Dat geldt voor vrouwen en etnische minderheden, maar evengoed voor ondernemers. Door praktijkervaringen met bepaalde wettelijke regels of met het doorlopen van omslachtige administratieve procedures zijn ondernemers meer dan wie ook vertrouwd met de sterke en de zwakke punten van deze regelingen, en hebben ze een beter inzicht in hoe hieraan iets kan verbeterd worden.

Daarnaast is de aanwezigheid van ondernemers in het parlement ook symbolisch belangrijk. Ondernemers zullen zich identificeren met ondernemers in het parlement die als 'één van hen' het woord nemen. Zelfs als een bepaalde beslissing niet ongedaan kan gemaakt worden, dan nog kan het enige voldoening geven dat er toch iemand is die als collega-ondernemer hun specifieke

bezorgdheden in het parlement kan verwoorden. Zo was voor vele arbeiders de emotionele toespraak die arbeidster-parlementslid Meryame Kitir hield ten tijde van de sluiting van Ford, een hart onder de riem. Het meenemen van bekommernissen van ondernemers (op zijn minst in het politieke debat) kan bijdragen tot het dichten van de kloof tussen ondernemer en politiek.

Terug naar de discussie in de nasleep van Electrawinds. Uiteraard is integriteit in de politiek belangrijk en zijn deontologische regels misschien wel aangewezen om uitwassen tegen te gaan. Maar het etiket 'ondernemer' dekt ook vele ladingen: zowel landbouwers, vrije beroepen, zelfstandige ondernemers als leden van een raad van bestuur kunnen er zich in herkennen. Wellicht speelt het argument van mogelijke vermenging van belangen niet voor al deze groepen even sterk. Door de combinatie tussen een parlementair mandaat en een activiteiten in de bedrijfswereld helemaal onmogelijk te maken, gooit men bovendien het kind met het badwater weg. Dat doe je niet, zelfs niet in een moeilijk huwelijk.

Bram Wauters is docent aan de Faculteit Politieke & Sociale Wetenschappen van de Universiteit Gent